

17. 10. 2007

ID: 50875

Neoprávněný zásah do osobnostních práv

Jestliže neoprávněný zásah do osobnosti byl způsoben někým, kdo byl použit právnickou osobou (nebo jinou fyzickou osobou) k realizaci činnosti této právnické osoby (nebo jiné fyzické osoby), kdy určujícím je existence místního, časového a věcného vztahu k plnění činnosti takové osoby, pak v těchto případech občanskoprávní sankce podle § 13 o.z. postihují samotnou právnickou (nebo jinou fyzickou osobu) ve smyslu analogie § 420 odst. 2 o.z. ve spojení s § 853 o.z.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 30 Cdo 1293/2007, ze dne 31.5.2007)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce Ing. Z. V., proti žalované obchodní společnosti Ch. S., s.r.o. (dříve C. , s.r.o.), zastoupené advokátkou, o ochranu osobnosti, vedené u Krajského soudu v Hradci Králové pod sp. zn. 16 C 68/2003, o dovolání žalované proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 22. listopadu 2005, č.j. 1 Co 264/2005-184, tak, že dovolání žalované zamítl.

Z odůvodnění :

Krajský soud v Hradci Králové rozsudkem ze dne 31. března 2005, č.j. 16 C 68/2003-150, výrokem I. uložil žalované písemně se omluvit žalobci za jeho napadení zaměstnancem žalované ze dne 23. dubna 2002. Výrokem II. v další části požadovaného znění omluvy žalobu zamítl. Výrokem III. žalované uložil zaplatit žalobci částku 100.000,- Kč z titulu náhrady nemajetkové újmy podle ustanovení § 13 odst. 2 občanského zákoníku (dále jen „o.z.“). Výroky IV. a V. rozhodl o náhradě nákladů řízení.

K odvolání obou účastníků Vrchní soud v Praze rozsudkem ze dne 22. listopadu 2005, č.j. 1 Co 264/2005-184, rozsudek soudu prvního stupně s výjimkou nenapadené části omluvy změnil tak, že zamítl žalobu, aby žalovaný zaplatil žalobci částku 30.000,- Kč; jinak jej potvrdil. Rozhodl též o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů.

Odvolací soud vyšel ze zjištění, že dne 23. dubna 2002 byl žalobce v obchodním domě C. fyzicky napaden pracovníkem žalované J. Š. Toto jednání bylo v následném trestním řízení kvalifikováno jako trestný čin ublížení na zdraví podle § 221 odst. 1 trestního zákona. Při posouzení pasivní legitimace žalované se proto odvolací soud zabýval otázkou, zda se tak nejednalo o excés z plnění úkolů žalované. Především připomněl, že za okolnost vylučující odpovědnost žalované nelze považovat skutečnost, že jednání J. Š. bylo kvalifikováno jako trestný čin. Zdůraznil, že určujícím je, zda jednání jmenovaného mělo místní, časový a zejména věcný vztah k plnění jeho pracovních povinností, zda při činnosti, jíž měla být žalobci způsobena újma, sledoval z objektivního i subjektivního hlediska plnění svých pracovních povinností. V řízení pak bylo prokázáno, že J. Š. pracoval u vstupního prostoru do prodejny a označoval jinde zakoupené a do prodejny vnášené věci a hlídal, aby nikdo neodnášel zboží bez placení. Odvolací soud se dále ztotožnil se závěrem soudu prvního stupně, že byl prokázán neoprávněný zásah do osobnostních práv žalobce, pokud došlo k jeho fyzickému napadení. Zásahem však nebylo jeho zadržení. Odvolací soud s ohledem na jinak značnou intenzitu neoprávněného zásahu a vzniklé nemajetkové újmy (když čest, důstojnost a vážnost žalobce ve společnosti byly sníženy ve značné míře) jako přiměřený prostředek obrany osobnosti žalobce shledal jak omluvu, tak i náhradu nemajetkové újmy v penězích.

Rozsudek odvolacího soudu byl zástupci žalované doručen dne 21. prosince 2005, přičemž právní moci nabyl téhož dne.

Proti rozsudku Vrchního soudu v Praze (s výjimkou jeho výroku, kterým byl změněn rozsudek soudu prvního stupně) podala žalovaná dne 30. ledna 2006 včasné dovolání, doplněné podáním ze dne 22. září 2006, které považuje za přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. b) občanského soudního řádu (dále jen „o.s.ř.“). Uplatňuje dovolací důvody podle ustanovení § 241a odst. 2 písm.a) a b) o.s.ř., když má zato, že je řízení postiženo vadou, která měla za následek nesprávné rozhodnutí ve věci a současně, že napadený rozsudek spočívá na nesprávném právním posouzení věci. Domnívá se, že napadené rozhodnutí má po právní stránce zásadní význam.

Dovolatelka v prvé řadě nesouhlasí se závěrem odvolacího soudu, podle něhož je její odpovědnost dovozována z toho, že k porušení osobnostních práv žalobce došlo v důsledku plnění pracovních povinností jejího zaměstnance. Žalovaná poukazuje na skutečnost, že zaměstnanci mají různou pracovní náplň. Ta je stanovena tak, aby vzdělání, schopnosti a charakter zaměstnance umožňovaly řádné plnění jeho povinností. Pracovník žalované J. Š. neměl v popisu práce kontrolovat zákazníky, resp. je zadržovat. Žalovaná prokázala, že v tomto případě se jednalo o exces jmenovaného. Dovolatelka pokazuje na trestní řízení, které bylo vedeno proti J. Š., v němž se jmenovaný doznal k tomu, že žalobce uhodil a současně projevil ochotu uhradit mu způsobenou škodu. Proto žalovaná nenese za čin spáchaný J. Š. odpovědnost, neboť se jednalo o exces, a není tak ve sporu pasivně legitimována. Šlo sice o pracovníka žalované, avšak napadení zákazníka obchodu, kterého se dopustil, nemělo žádnou souvislost s plněním úkolů, kterými byl v rámci své pracovní činnosti pověřen. Dovolatelka zde připomíná stanovisko býv. Nejvyššího soudu ze dne 31. října 1967, sp.zn. Prz 33/67, podle něhož je zásah způsoben organizací, pokud její pracovník provedením neoprávněného zásahu do práv a na ochranu osobnosti jednal v rámci úkolů své organizace, jestliže je ovšem doloženo, že jednal v rámci plnění úkolů organizace. Tím, že se J. Š. dopustil vůči žalobci trestného činu, sledoval jiné zájmy, než plnění pracovních úkolů žalované. Dovolatelka má zato, že v řízení bylo prokázáno, že v daném případě šlo o exces jejího pracovníka. K napadení žalobce došlo ve společných prostorách, přičemž náplní práce J. Š. nebylo zadržovat zákazníky při jejich průchodu pokladnami, resp. po jejich průchodu detekčním zařízením. Naopak nebylo ani prokázáno, že by došlo k zásahu do osobnostních práv žalobce, za který by žalovaná odpovídala. Nadto nemůže jít o zásah do osobnostních práv tehdy, jestliže poškozená osoba sama svým jednáním zásah zapříčiní.

Dovolatelka proto žádá, aby dovolací soud napadený rozsudek Vrchního soudu v Praze zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

K dovolání se žalobce nevyjádřil.

Při posuzování dovolání dovolací soud vycházel z ustanovení části první Čl. II. bodu 2 a 3 zákona č. [59/2005](#) Sb., jímž byl změněn občanský soudní řád, podle něhož dovolání proti rozhodnutím odvolacího soudu vydaným přede dnem účinnosti tohoto zákona nebo vydaným po řízení provedeném podle dosavadních právních předpisů, se projednají a rozhodnou podle dosavadních právních předpisů, tj. podle občanského soudního řádu (dále opět již jen „o.s.ř.“) ve znění účinném do 31. března 2005.

Dovolací soud uvážil, že dovolání žalované bylo podáno oprávněnou osobou, zastoupenou v dovolacím řízení advokátem podle ustanovení § 241 odst. 1 o.s.ř., stalo se tak ve lhůtě vymezené ustanovením § 240 odst. 1 o.s.ř. Je charakterizováno obsahovými i formálními znaky požadovanými ustanovením § 241a odst. 1 o.s.ř., přičemž je přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. b/ o.s.ř.

Dovolací soud poté přezkoumal napadený rozsudek odvolacího soudu v dovoláním dotčených výrocích v souladu s ustanovením § 242 odst. 1 až 3 o.s.ř. a dospěl k závěru, že dovoláním napadené rozhodnutí odvolacího soudu je třeba považovat ve výroku ve věci samé za správné (§ 243b odst. 2 o.s.ř.).

Právní úprava institutu dovolání obecně vychází ze zásady vázanosti dovolacího soudu podaným dovoláním. Dovolací soud je tak vázán nejen rozsahem dovolacího návrhu, ale i uplatněným dovolacím důvodem. V případech, je-li dovolání přípustné, je soud povinen přihlídnout i k vadám uvedeným v ustanovení § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3 o.s.ř., jakož i k jiným vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, a to i tehdy, když nebyly uplatněny v dovolání. Tyto případné vady však z obsahu spisu zjištěny nebyly, ač dovolatelka sama odkazuje též na dovolací důvod podle ustanovení § 241a odst. 2 písm. a) o.s.ř.

Jestliže dovolatelka uplatňuje dovolací důvod ve smyslu ustanovení § 241a odst. 2 písm. b) o.s.ř., pak se vztahuje na případy, kdy dovoláním napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci, t.j. je poznamenáno nesprávným právním posouzením. Jde o omyl soudu při aplikaci práva na zjištěný skutkový stav, kdy soud buď použil jiný právní předpis, než který měl správně použít nebo sice aplikoval správný právní předpis, avšak nesprávně jej vyložil. Nesprávné právní posouzení věci může být způsobitelným dovolacím důvodem jen tehdy, bylo-li rozhodující pro výrok rozhodnutí odvolacího soudu.

Soudy obou stupňů podanou žalobu posuzovaly podle § 11 násl. o.z. Podle ustanovení § 13 odst. 1 a 2 o.z. má fyzická osoba právo se zejména domáhat, aby bylo upuštěno od neoprávněného zásahu do práva na ochranu její osobnosti, aby byly odstraněny následky těchto zásahů, a aby bylo dáno přiměřené zadostiučinění.

Občanskoprávní ochrana osobnosti fyzické osoby přichází v úvahu pouze u zásahů do osobnosti chráněné všeobecným osobnostním právem, které je třeba kvalifikovat jako neoprávněné (protiprávní). Neoprávněným je zásah

do osobnosti fyzické osoby, který je v rozporu s objektivním právem, tj. s právním řádem.

Ke vzniku občanskoprávních sankcí za nemajetkovou újmu způsobenou zásahem do osobnosti fyzické osoby podle § 13 o.z. musí být jako předpoklad odpovědnosti splněna podmínka existence zásahu objektivně způsobilého vyvolat nemajetkovou újmu spočívající buď v porušení nebo jen ohrožení osobnosti fyzické osoby v její fyzické a morální integritě, tento zásah musí být neoprávněný (protiprávní) a musí zde existovat příčinná souvislost mezi neoprávněným zásahem a vzniklou újmou na osobnostních právech postižené fyzické osoby.

Platí zásada, podle níž, jestliže neoprávněný zásah do osobnosti byl způsoben někým, kdo byl použit právnickou osobou (nebo jinou fyzickou osobou) k realizaci činnosti této právnické osoby (nebo jiné fyzické osoby), kdy určujícím je existence místního, časového a věcného vztahu k plnění činnosti takové osoby, pak v těchto případech občanskoprávní sankce podle § 13 o.z. postihují samotnou právnickou (nebo jinou fyzickou osobu) ve smyslu analogie § 420 odst. 2 o.z. ve spojení s § 853 téhož zákona (obdobně srovnaj Karel Knap a Jiří Švestka a kol.: Ochrana osobnosti podle občanského práva, Linde - Praha, a.s., 2004, str. 166 násl.). Z napadeného rozsudku odvolacího soudu vyplývá, že tato zásada byla podkladem napadeného rozhodnutí, když faktické seznání místního, časového a věcného vztahu (byť jinak neadekvátního) jednání J. Š. k plnění činnosti žalované odůvodnilo odpovědnost žalované za zásah do osobnostní sféry žalobce. V tomto smyslu nejsou úvahy tohoto soudu obsažené v napadeném rozhodnutí v protikladu k dovolatelem zmiňovanému stanovisku býv. Nejvyššího soudu ze dne 31. října 1967, sp.zn. Prz 33/67. Podstatou závěrů odvolacího soudu je zjištění, že jednání J. Š. jako zaměstnance žalované, při němž došlo k napadení žalobce, mělo vymezenou souvislost s její činností. Odvolací soud též správně dovodil, že zásah do osobnostních práv žalobce je důvodné spojovat s popsáním fyzickým napadením jeho osoby. Přitom odpovídající byly i úvahy tohoto soudu o výši přisouzené náhrady nemajetkové újmy v penězích podle ustanovení § 13 odst. 2 o.z., když přílehavě bylo přihlédnuto k okolnostem případu - konkrétně i k podílu žalobce na průběhu dotčeného incidentu.

Je tedy zřejmé, že dovoláním napadené rozhodnutí odvolacího soudu je třeba z uvedených důvodů pokládat v dovoláním dotčených výročí ve věci samé za správné. Nejvyšší soud České republiky proto dovolání žalované jako nedůvodné zamítl (§ 243b odst. 2 věta před středníkem o.s.ř.).

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Koupě nemovitě věci](#)
- [Nesprávný úřední postup \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Platební neschopnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předkupní právo \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Přerušení řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Rodinný závod \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Dědictví](#)
- [Výživné](#)
- [Valná hromada](#)
- [Ustanovení zástupce](#)
- [Náhrada škody](#)